

Hvordan skabes der udvikling i dit lokalsamfund?



Lokalrådskonference 2016
30. januar – Kulturhuset i Jernved
Annette Aagaard Thuesen
Center for Landdistriktsforskning www.sdu.dk/clf

Center for Landdistriktsforskning (CLF)

Syddansk Universitet, Esbjerg

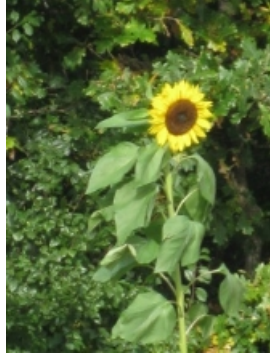
CLF's overordnede forskningsområder er:

- Erhvervsmæssig udvikling og fornyelse
- Levevilkår og bosætning
- Politik, forvaltning og beslutningsprocesser.

Mine forskningsområder er:

- EU's Landdistriktsprogram, LAG'er,
- Kommunal landdistriktspolitik, lokalråd, lokale udviklingsplaner
- Landsbyudvikling, foreningsliv, offentlig-frivillig samskabelse, lokal turismeudvikling

Disposition



1. Hvordan er livskvaliteten i landdistrikter og hvad tiltrækker nye borgere?
2. Hvordan siger litteraturen, at man skaber udvikling i lokalsamfund?
3. Konkrete eksempler på, hvordan man skaber udvikling i lokalsamfund



Tilfredshed med livet/lykkefølelse – Naturen, lave huspriser og fællesskabet

1. HVORDAN ER LIVSKVALITETEN I LANDDISTRIKTER EGENTLIG OG HVAD TILTRÆKKER NYE BORGERE?

Sørensen har undersøgt livskvaliteten på landet siden 1990

- Geografisk udkantsplacering kan ikke sidestilles med mindre tilfredshed med livet eller mindre lykkefølelse blandt borgerne
- Det til trods for, at der er højere indkomster, bedre adgang til service osv. i byerne

Hvorfor flytter folk til landsogne?

Hvad er tiltrækningsfaktorerne?

ÅRSAGER TIL AT FLYTTE TIL 5 LANDSOGNE	Antal	Procent	Total
Naturen	326	76,7	425
Lave huspriser	177	43,9	403
Fællesskabet	127	32,6	389
Arbejdspladser	90	23,4	385
At få kortere afstand til forældre/familie	83	21,2	391
Udbuddet af skole	78	20,4	382
Udbuddet af dagligvarebutik	75	19,6	382
Ildsjæle	68	17,8	383
Foreningslivet, idræts- og kulturtilbuddene	62	16,4	378
Udbuddet af børnehave	61	16,1	380
Udbuddet af dagpleje/vuggestue	45	11,9	378
Mødestederne	36	9,6	375
Erhvervslivet	32	8,6	373
Gode veje	30	7,9	379
Udbuddet af ældreboliger	21	5,5	380
Nye udstikninger	17	4,5	377

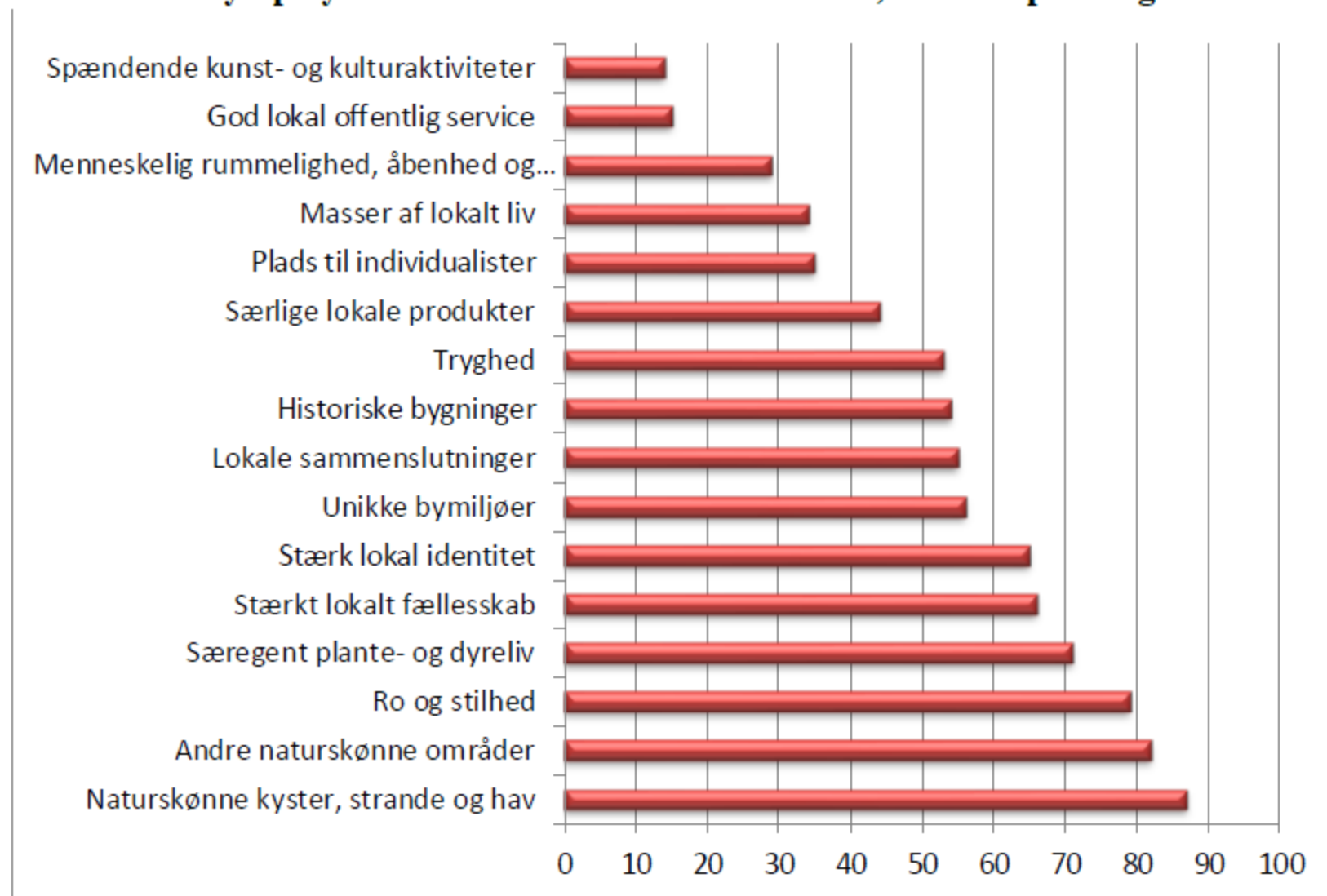
Citater om naturen

(Johansen og Thuesen 2011)

*”Luft for mit vedkommende. Luft omkring dig.
Mulighed for at færdes, uden at der
nødvendigtvis er nogen, der kigger over hækken”*

*”Vi lever i det fuldstændig intenst alle sammen.
Og skønner på det virkelig. Det har vi, og det er
der altså ingen, der kan tage fra os”*

Danskernes syn på yderområdernes kvaliteter. % som, svarer ”passer godt”

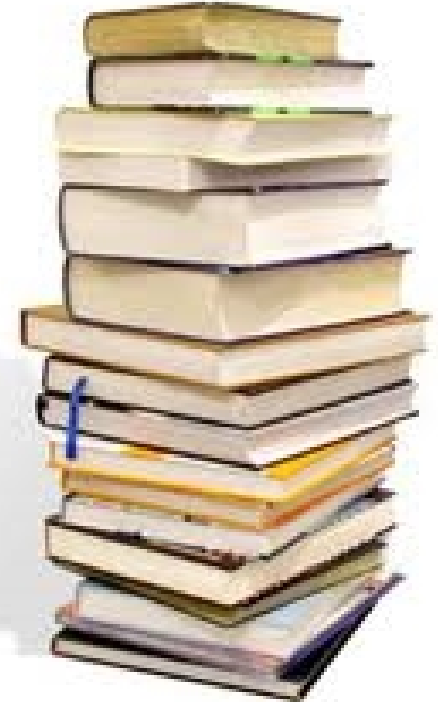


Kilde: Realdania, 2012



Hvad kan man gøre lokalt ift. tilflytning?

- Målrette kræfterne mod den gruppe, for hvem nærhed til naturen og frisk luft har betydning
- Man kan arbejde med øget tilgængelighed til naturen og oplysning om naturkvaliteterne over for tilflyttere, så deres forventninger til naturen bliver opfyldt.
- Sørge for at få inddraget tilflytterne i det lokale fællesskab



Handlekraft og løfteevne

2. HVORDAN SIGER LITTERATUREN, AT MAN SKABER UDVIKLING I LOKALSAMFUND?

"Man stod der og pegede til den ene side, for at nogle skulle gøre noget, og til den anden side, for at nogle andre skulle gøre noget. Og så pludselig fandt man ud af, at tre af fingrene de pegede på én selv..."



"10 gange 1/10 arbejdsplads giver 1 arbejdsplads..."

"Det betyder alt, at der er aktive folk i et lokalområde, der vil arbejde for mere liv. Uden projekter af denne karakter ville det være vanskeligt at trække turister til området. Deres evne til at skabe netværk og bruge dem, de kender, er utrolig vigtig"

Sørensen (2012): Foreningsbaseret social kapital

- Frivilligt arbejde i foreninger, er betydeligt højere i landdistrikterne end i byområderne!



Hvilke foreninger er der tale om?

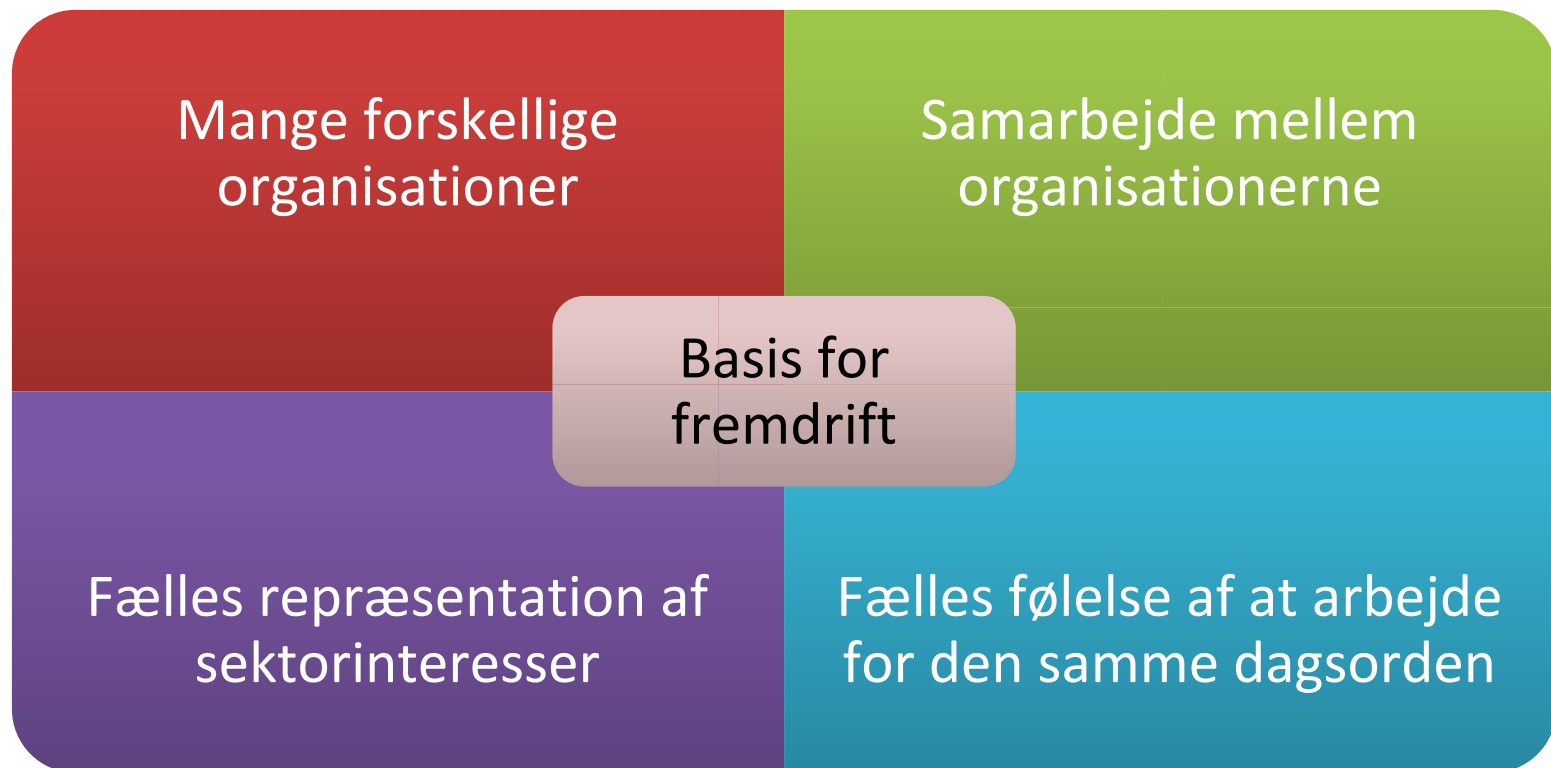
Nees	Øsløs	Tranderup	Øster Ulslev	Rutsker
Skalstrup forsamlingshus (og kræmmer- marked)	Øsløs Sogne og Kulturforening	Menighedsrådet	Ø.U.B. Øster Ulslev Boldklub	Vang beboer og grundejer- forening
Nees Skalstrup Sogneforening	Øsløs ungdomsforening (gymnastik)	B.T.U. Bregninge Tranderup Ungdomsforening	Øster Ulslev Forsamlingshus	Rutsker Sogneforening
Den Japanske Have	Agape Childcare	Efterskolen		Hasle
Nees bingoklub	Nødhjælpsforening		Øster Ulslev Forsamlingsforening	Havnen
Kirkeforening		Legeplads- foreningen	Ø.U.B.'s venner	Kirken
	Skolen og børnehaven	Den økologiske forening	Keltingehallen	Byhaven
ET4U	Skole- bestyrelsen	Voderup landsbylaug	Gymnastik- foreningen Sydøstlolland	Bytinget i Hasle
Loch Nees	Regnbuen		Brydeklubben Thor	Vang fiskerleje
TFS Tangsoehallen	Frøstrup lokalforening		L.O.F. Guldborgsund	Pensionist- foreningen
	Menigheds-rådet			FHIF Viking
				Hasle IF
				Lokal-historisk forening
				Idræts- forening

Kan sådanne foreninger være med til at skabe ny udvikling?

Amin og Thrift (1994): Institutionel tæthed



- Institutionel tæthed, herunder sociale og kulturelle forhold har betydning for udvikling



Brennan, Flint og Luloff (2008): Kultur, sociale felter og lokalsamfundsfelt

- *“Lokal kultur spiller en central rolle i skabelsen af lokalsamfundsudvikling, lokal viljestyrke og muligheder for at reagere på lokalsamfundsbehov”*
- *“Lokalsamfundshandlekraft afspejles i folks egenskab til at styre, udnytte og styrke de ressourcer, der er til rådighed for dem (...). Dens vigtigste bestanddel findes i oprettelsen og vedligeholdelsen af forbindelser og kanaler for samspil blandt lokale sociale områder, som ellers er rettet mod mere begrænsede interesser (...)”*

Healey, de Magalhaes og Mandipour (1999): Handlekraft/Løfteevne, afhænger af 3 ting:

1. Intellektuel kapital / Viden

Den lokale viden, der er til stede i et område.

Både den, som knytter sig til uddannelse og den mere skjulte, som kan knytte sig til lokalområdets særlige kvaliteter historisk, kulturelt osv.

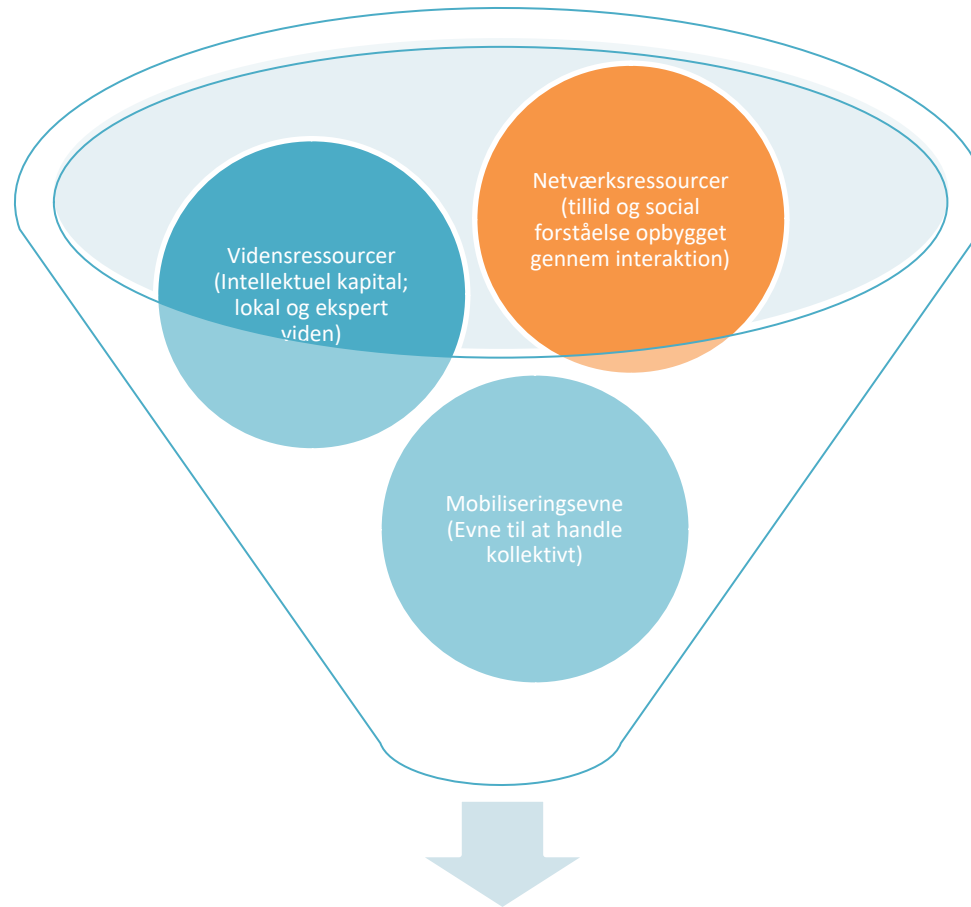
2. Social kapital / Netværk

Et lokalområdes evne til at skabe stærke relationer mellem beboerne i et område.

3. Politisk kapital / Mobiliseringsevne

Evnen til at gribe og opretholde de muligheder som kommer og handle aktivt for udvikling af lokale kvaliteter. Evnen til at fange eksternt opmærksomhed og ressourcer.

Løfteevne/Handlekraft/Parathed (fortsat)



Løfteevne/Handlekraft/Parathed

Eller vendt på hovedet!

Løfteevne/Handlekraft/Parathed



Vidensressourcer
(Intellektuel
kapital; lokal og
ekspert viden)

Netværksressourcer
(tillid og social
forståelse opbygget
gennem interaktion)

Mobiliseringsevne
(Evne til at handle
kollektivt)

Svendsen og Sørensen (2007):

De 7 former for kapital i lokalsamfund

Type kapital	Faktorer til måling af <u>kapitallager</u>	Faktorer til måling af <u>kapitalindsats</u>
Fysisk	Produktionssteder, alder og kvalitet af bygninger, møderum	
Menneskelig	Antal og kompetencer af borgere og medarbejdere	Graden af samarbejde i grupper og mellem grupper, graden af tillid og graden af netværk, der går udover det lokale
Organisatorisk	Antal styregrupper, der skaber fælles goder	Graden af frivillig tilvejebringelse af fælles goder
Kulturel	Lokal kultur og identitet, lokal historie, lokal 'ånd'	Graden af lokalt engagement grundet lokalt tilhørsforhold

-Vi kan ikke måle og sammenligne udvikling i landsbysamfund ved kun at bruge traditionelle økonomiske metoder

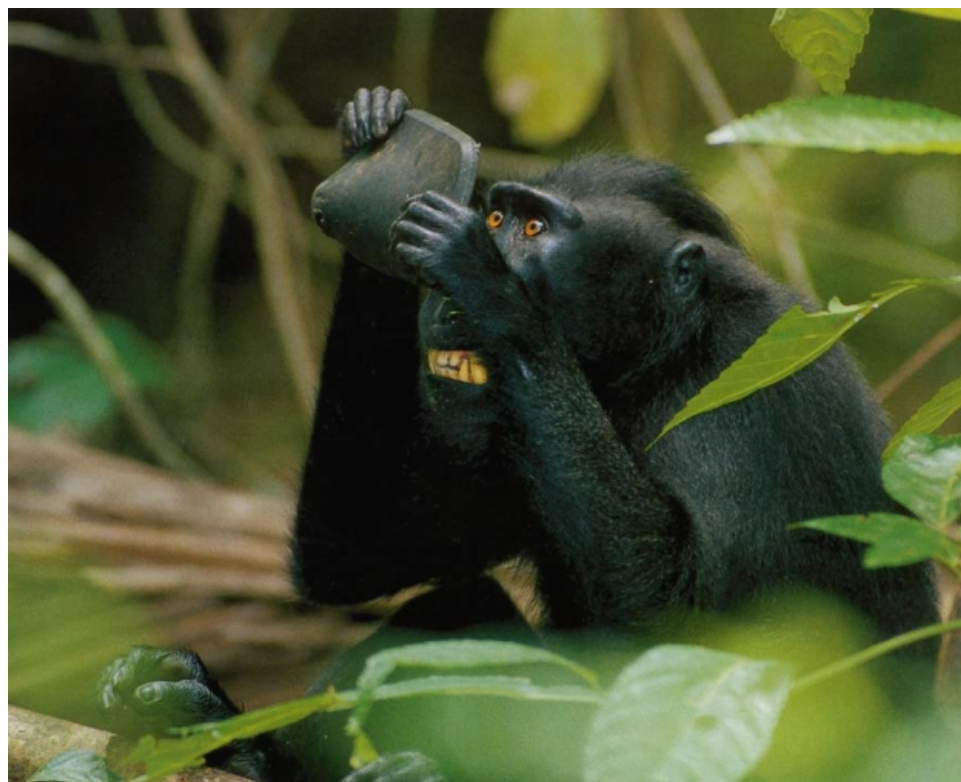
-Både håndgribelige og uhåndgribelige faktorer skal inddrages

-Der skal skelnes mellem lagre af ressourcer og faktisk anvendte eller aktiverede ressourcer

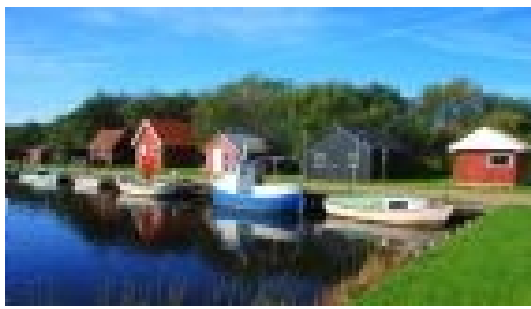
Delkonklusion på, hvad der ifølge litteraturen skaber udvikling

Kan lokalsamfundets foreninger være med til at skabe ny udvikling?

- Lokalsamfunds evner, mobilisering og egne indsatser er vigtige for landsbyudvikling
- Der kan skabes lokalsamfundsudvikling, hvis man samarbejder om at aktivere og anvende de lokale ressourcer, eksempelvis de naturmæssige og de sociale (som er efterspurgt blandt tilflyttere)
- Åbenhed og samarbejde mellem forskellige grupperinger er vigtigt for specielt landsbysamfunds løfteevne



3. KONKRETE EKSEMPLER PÅ, HVORDAN MAN SKABER UDVIKLING I LANDSBYSAMFUND



Stauning



- Historisk citat: "Stauning er et fladt eng- og fjordsogn, som i gammel tid havde en del selvejergårde. Sognets velstand indikeres ved landsbyens forholdsvis store kirke. I Købmandsgården blev der drevet forretning fra 1840 til 1917, hvor brugsforeningen blev etableret. Havnen blev etableret i 1930'erne og fik en stor betydning for fiskerierhvervet. I 1800-tallet var der en direkte sørute mellem Amsterdam-Stauning-Bjørnsholm, som betjente flæskesider"

- Fysiske, naturlige, økonomiske, humane, sociale, organisatoriske, og kulturelle ressourcer?
- Hvilke aktiviteter kan tiltrække tilflyttere og turister. Hele kommunen arbejder for en fælles indsats

- Whisky, Ringkøbing Fjord Jazzfestival, lufthavn (Danmarks Flymuseum), lystbådehavn, fiskesø, restaurant, friskole, børnehave, friplejehjem
- Ikke kun pendlerlandsby, også turisme, som kan skabe aktivitet i byen og understøtte erhvervslivet

Isenvad og idrætsfokus

‘Sentrum- Hjertet i Isenvad’

- Målrettet arbejde hen imod etablering af byggeri med gymnastiksal/multisal/køkken mm.

- *”Isenvad by/sogn får med Sentrum en øget bevidsthed om, hvad der kan lade sig gøre når man står sammen og udnytter hinandens ressourcer.”*

- Fysiske, naturlige, økonomiske, humane, sociale, organisatoriske, og kulturelle ressourcer? ... og fonde.

Sentrum projektet er en stor berigelse for Isenvad som samfund, men også (en) værdi for Ikast Kommune...”

Isenvad & Omegn
En aktiv landsby 5 km fra Ikast



Børn & unge i Isenvad

Isenvad har mange aktive fritidstilbud til børn og unge. Samt egen børnehave, skole og SFO



Rødding og Sorring: Identitet og fællesskab om æbler og bær

- Fysiske, naturlige, økonomiske, humane, sociale, organisatoriske, og kulturelle ressourcer?



The screenshot shows the homepage of the 'Rødding æblets by i Salling' website. The header features the logo 'Rødding æblets by i Salling' and a navigation menu with links: 'Forside', 'Rødding æblets by', 'Arrangementer', 'Lokalhistorie', 'Det med æbler', 'Æbler bruges til', and 'Beplantning'. A sidebar on the left lists various project descriptions and news items. The main content area includes a section titled 'Rødding - Æblets by i Salling' with a sub-header '10.000 æbletræer inden 2017. Så klare er målene.' and another section 'Rødding skal være...'.



The screenshot shows the homepage of the 'Sorring Landsbyens Bær' website. The header features the logo 'Sorring Landsbyens Bær' and a navigation menu with links: 'OPVÆKST', 'FORENINGER', 'FORSTANDEREN', and 'KONTAKT'. The main content area includes a section titled 'Opslag' with a sub-header 'Sorring's opslagsarkiv. Her kan du finde aktuelle opslag fra Sorring.' and another section 'Hunde legestue' with a sub-header 'Dorthe d. 01-08-2013. Alle hunde er født med hundesprog, men er det vigtigt at holde det ved lige - og så synes hundene det er sjovt at lege med andre hunde. Derfor har... Læs mere'.

Faster Andelsmejeri

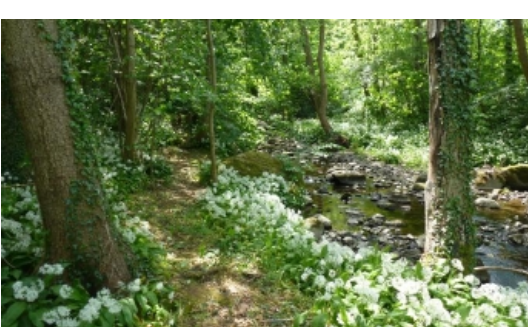
– Arbejdspladser og bygningskultur

- Lokale ildsjæle har været drivkraften bag at få opkøbt og renoveret det gamle Faster Andelsmejeri
- Kulturhistorisk bygning ført tilbage til
- Foreningen Faster Andelsmejeri har siden 2007 100 medlemmer, meget frivilligt

Fysiske, naturlige, økonomiske, humane, sociale, organisatoriske, og kulturelle ressourcer?

- Faster Andelsmejeri igen liv i byen
Rummer købmandsbutik, krydderivirksomhed, et ingeniørfirma, en modeltogsbutik og udlejningsbolig
- Desuden nyt tankanlæg





Spor i landskabet – Sporet ved Vasagård på Bornholm

- En 2,3 km sti ved en gårdbutik uden for Svaneke
- Etableret i samarbejde mellem Bornholms Miljøcenter og en landmand, som har en interesse i at bevare naturen, som han deler med sine gæster og brugere
- Fysiske, naturlige, økonomiske, humane, sociale, organisatoriske, og kulturelle ressourcer?
- En sti gennem Bornholms tykkeste træ og der er mange bænke og bænke for hvil og pauser
- Over et halvt år er der taget ca. 500 foldere fra stiens folderkasse

SAMLET KONKLUSION

1. Det handler om at 'Gi' den gas'!
2. Lokalsamfund skal aktivere de ressourcer, der er i området!
3. Lokalsamfund skal etablere åbne netværk indadtil og udadtil!
4. Lokalsamfund skal prioritere selvorganisering og politisk opmærksomhed!



Healey, de Magalhaes og Mandipour (1999): Institutional capacity-building, urban planning and urban regeneration projects. *Special issue af FUTURA (Journal of the Finnish Society for Futures Studies)*, 3.

Brennan, Flint og Luloff (2008): Bringing together local culture and rural development: Findings from Ireland, Pennsylvania and Alaska. *Sociologia Ruralis*, 49 (1), side 97-112.

Amin og Thrift (1994): Living in the global, kapitel 1 i bogen af samme forfattere med titlen *Globalization, institutions, and regional development in Europe*, side 1-22.

Bryden og Hart (2001): Dynamics of Rural Areas. The international comparison. The Arkleton Centre for Rural Development Research

Svendsen (2013): Landlig italesættelse og virkelighed 1996-2011. I Svendsen (red.) *Livsvilkår og udviklingsmuligheder på landet*, Syddansk Universitetsforlag.

Svendsen og Sørensen (2007): There's more to the picture than meets the eye: Measuring tangible and intangible capital in two marginal communities in rural Denmark. *Journal of Rural Studies*, 23, side 453-471.

Sørensen (2012): Testing the Hypothesis of Higher Social Capital in Rural Areas: The Case of Denmark. *Regional Studies*, 46(7), pp. 873-891.

Thuesen (2013): Luft omkring dig. Om tilflytning og institutionel kapacitet i fem danske landsogne. I Svendsen (red.) *Livsvilkår og udviklingsmuligheder på landet*, Syddansk Universitetsforlag.

Thuesen og Rasmussen (2015): Danish rural areas' readiness for joint action as a proxy for the potential for co-production. *Journal of Rural and Community Development*, 10(1), pp. 32-55.

UDVALGT LITTERATUR

Tak for opmærksomheden ☺

